

14.6.2018

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo@stm.fi

ASIA Lausunto suun terveydenhuollon yksikössä tuotettavia suun terveydenhuollon suoran valinnan palveluita koskevista asiakirjamalleista

STM091:00/2017, STM/3421/2017

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Lääkäripalveluyritykset ry:n (LPY) lausuntoa asiakaseteliä, henkilökohtaista budjettia ja suun terveydenhuollon yksikössä tuotettavia suun terveydenhuollon suoran valinnan palveluita koskevista asiakirjamalleista.

LPY kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Tämä lausunto koskee suun terveydenhuollon yksikössä tuotettaviin suun terveydenhuollon suoran valinnan palveluihin liittyviä asiakirjamalleja. Asiakaseteliin ja henkilökohtaiseen budjettiin liittyvistä asiakirjamalleista yhdistys antaa erillisen lausuntonsa.

Asiakirjamallien merkityksestä ja valmistelusta

LPY:n mielestä on hyvä ja tarkoituksenmukaista, että sosiaali- ja terveysministeriö tukee maakuntien sote-uudistuksen valmistelutyötä tuottamalla asiakirjamalleja. Näiden asiakirjamallien hyödyntäminen säästää suunnittelutyötä ja mahdollistaa yhteneväisten käytäntöjen soveltamisen maakunnissa.

On kansalaisten ja kaikkien alalla toimivien oikeusturvan ja tasapuolisen kohtelun näkökulmasta perusteltua, että maakunnissa sovelletaan lakeja ja kansallisia ohjeita samalla tavalla.

Lausunnolla olevia asiakirjamalleja on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriön johdolla ja lähinnä viranomaisyhteistyönä. Sote-keskusten malliasiakirjoista järjestettiin sidosryhmille kuulemistilaisuus 14.3.2018 sekä valmistelutyöpajoja toukokuun lopussa. Näistä tilaisuuksista saadun palautteen pohjalta on asiakirjamalleja, myös näitä nyt lausunnolla olevia, muokattu merkittävästi.

Edellä mainitusta syystä keskitymme tässä lausunnossamme lähinnä malliasiakirjoihin sisällytettäviin periaatteisiin.

Malliasiakirjojen rakenteesta

Malliasiakirjojen rakenteen on oltava selkeä: milloin ja missä asioissa on kysymys hallintopäätöksestä tai yksityisoikeudellisesta sopimuksesta. Lausunnolla olevissa malliasiakirjoissa käsitellään maakunnan, palveluntuottajien ja asiakkaiden oikeuksia ja velvollisuuksia. Näistä asiakir-

14.6.2018

joista pitää selkeästi erottua se, milloin on kyse maakunnan ja palveluntuottajan välisestä sopimuksesta ja sen yleisistä sopimusehdoista ja milloin asiakkaalle syntyvistä oikeuksista saada hänelle kuuluvia palveluita.

Maakunnan ja palveluntuottajan välisessä sopimuksessa sovitaan niiden oikeuksista ja velvollisuuksista. Suun terveydenhuollon hallintopäätöksessä kuvataan palvelut, joihin asiakas on suoran valinnanmahdollisuuden myötä oikeutettu. Hallintopäätöksessä voidaan kuvata ns. yleiset sopimusehdot, joita palveluntuottajien tulee toiminnassaan noudattaa. Maakunnan ja palveluntuottajan välisessä sopimuksessa viitataan näihin ehtoihin.

LPY:n mielestä lausunnolla olevat malliasiakirjat vaativat rakenteensa osalta vielä paljon selkeyttämistä.

Turhaa hallintobyrokratiaa on karsittava

Malliasiakirjoihin on sisällytetty paljon turhaa raportointia ja niihin on kirjattu itsestäänselvyksiä. Merkittävä osa tiedoista ja raporteista, joita malliasiakirjoissa vaaditaan, on saatavissa muista, virallisista lähteistä.

Itsestäänselvyksiä, kuten työehtolain noudattaminen, ei ole tarpeen kirjata malliasiakirjoihin. Kaikkia palveluntuottajia sitovat ehdot voidaan tarvittaessa koota yhteen ns. yleisiksi sopimusehdoiksi, joihin viitataan maakunnan ja tuottajan välisessä sopimuksessa. Tällaisia ehtoja ovat muun muassa palveluntuottajalain ja valinnanvapauslain asettamat velvoitteet.

LPY esittää, että maakunnan ja palveluntuottajan välisessä sopimuksessa sovitaan vain kyseisten palveluiden tuottamiseen liittyvistä asioista, kuten palvelun sisällöstä, korvauksesta, saatavuudesta jne. Ns. yleiset sopimusehdot kootaan yhteen tämän sopimuksen liitteeksi tai hallintopäätökseen, johon tuottajan kanssa tehtävässä sopimuksessa viitataan, esimerkiksi "Palveluntuottaja sitoutuu noudattamaan hallintopäätöksessä xx määritellyjä ehtoja." Jos näistä ehdoista joltakin osin poiketaan, se kirjataan erikseen maakunnan ja palveluntuottajan väliseen sopimukseen.

Yksityiskohtaisemmin suun terveydenhuollon malliasiakirjoista

Suun terveydenhuollon yksiköitä koskevilla asiakirjamalleissa palveluiden tuottamista säännellään hyvin yksityiskohtaisesti. Malliasiakirjoissa pitäisi kuvata palveluiden sisältö yleisellä tasolla ja jättää lopputulokseen pääseminen palveluntuottajan ratkaistavaksi. Liian yksityiskohtainen sääntely ei kannusta palveluntuottajia innovoimaan ja etsimään parhaita mahdollisia tuottamistapoja.

Mallisopimuksissa vaadittu immateriaalioikeuksien luovuttaminen korvauksetta maakunnalle ja muille palveluntuottajille ei myöskään kannusta innovoimaan ja kehittämään uutta.

14.6.2018

Tuottajia koskevat yleiset ehdot määritellään palveluntuottajalaissa. Niitä ei ole tarpeen toistaa mallisopimuksissa. Esimerkkejä tällaisista ehdoista ovat muun muassa vaatimukset toimitiloista, henkilöstöstä ja laitteista. Näihin yleisiin ehtoihin voidaan viitata maakunnan ja palveluntuottajan välisessä sopimuksessa tai ne voivat olla kyseisen sopimuksen liitteenä.

Suun terveydenhuollon malliasiakirjoissa on täysin epätarkoituksenmukaisia vaatimuksia, esimerkiksi se, että palveluntuottajan on ohjattava asiakas myös muihin palveluihin, kuten maakunnan liikelaitoksen, kolmannen sektorin tai kuntien palveluiden piiriin. Ei ole hammaslääkärin tai suun terveydenhuollon yksikön muun henkilöstön tehtävä arvioida, milloin ja miten asiakas tarvitsee esimerkiksi sosiaali- tai työvoimapalveluita. Näiden palveluiden piiriin ohjaaminen kuuluu maakunnan liikelaitokselle ja sen toimintayksikölle – ja se sisältyy siellä tehtävän asiakassuunnitelman valmisteluun ja toteuttamiseen.

Maakunnan omalle palvelutuotannolle tulee asettaa samat vaatimukset kuin yksityisille toimijoille. Malliasiakirjojen kirjaus siitä, että maakunnan liikelaitoksen yksiköille asetetaan samat ehdot kuin yksityisille toimijoille, on selkeä ja hyvä. Tämä ei malliasiakirjojen mukaan käytännössä toteudu, koska osa asiakirjamallien sisältämistä vaatimuksista ei koske maakunnan liikelaitosta. Esimerkiksi vakuuksien asettamista ei vaadita maakunnan liikelaitoksilta.

Edellä mainittuun viitaten LPY esittää, että malliasiakirjoissa olevaa yksityiskohtaista sääntelyä vähennetään, kaikkia palveluntuottajia kohdellaan tasavertaisesti ja vaatimus vakuuksien asettamisesta poistetaan yksityisen sektorin toimijoilta.

Lopuksi

LPY kannattaa valinnanvapautta suun terveydenhuollon palveluissa. Valitettavasti lakiesityksen mukaisella korvausmallilla ei suun terveydenhuollossa päästä sote-uudistukselle asetettuihin tavoitteisiin, vaan jopa huononnetaan tilannetta nykyisestä.

Esitetty korvausmalli sekä maakunnan näiden asiakirjamallien mukaisesti asettamat tiukat ehdot palveluntuottajaksi pääsemiselle johtavat siihen, että yksityisillä suun terveydenhuollon palveluntuottajilla ei ole edellytyksiä osallistua valinnanvapausjärjestelmään kovinkaan laajasti.

LPY esittää, että tämän lausuntokierroksen jälkeen vielä jalostuvat malliasiakirjat lähetetään sidosryhmille uudelleen nopealle lausuntokierrokselle elokuussa 2018.

Lääkäripalveluyritykset ry:n puolesta,

Ismo Partanen
toiminnanjohtaja